

De oudercommissie en de pedagogische kwaliteit

Voor dagopvang, bso en gastouderopvang

BOink

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1: de oudercommissie en het pedagogisch beleid	5
Waar kan de oudercommissie op letten?	5
Contact tussen oudercommissie en ouders	7
Hoofdstuk 2: acties voor oudercommissies	8
Wenperiode.....	8
Spel- en ontwikkelingsmateriaal	8
Contact tussen ouders en kinderopvang.....	9
Inhoudelijke intake- en overgangsgesprekken.....	9
Overdracht en (pedagogische) gesprekken.....	9
Ouderbetrokkenheid	10
Informatievoorziening.....	11
Thuis in de groep	12
Pedagogische werkgroepen	12
Interactievaardigheden	12
Stabiele groepen.....	13
Hoofdstuk 3: handleiding en tips voor het organiseren van een ouderavond.....	14
Thema.....	14
Doel van de avond	15
Vorbereiding.....	15
Uitnodigen	16
Invulling programma	16
Introductie.....	17
Inhoudelijk deel	17
Nabespreking.....	19
Evaluatie en verslaglegging	20
Extra voor BOInK leden.....	21
Bronnen	22

Inleiding

De kinderopvang is niet alleen een plek waar kinderen worden opgevangen en verzorgd en enkel een leuke tijd hebben. Kinderen worden er opgevoed en begeleid en gestimuleerd in hun ontwikkeling. Ouders zijn de eerstverantwoordelijken in de opvoeding van hun kinderen. Als zij hun kinderen naar de kinderopvang brengen, delen zij de opvoeding.

Een belangrijke taak die de oudercommissie kan vervullen is: de gedeelde opvoeding als gespreksonderwerp tussen ouders en kinderopvang meer tot leven doen komen. Het pedagogisch beleidsplan bevat de opvoedkundige uitgangspunten van een kinderopvangorganisatie. Elke kinderopvangorganisatie is verplicht een dergelijk plan te hebben. Dit plan kan een mooie aanleiding tot inhoudelijke gesprekken zijn. De kinderopvangorganisatie is dan ook wettelijk verplicht om jaarlijks een gesprek te voeren met de oudercommissie over het al gevoerde pedagogisch beleid en over de invulling van het nog te voeren pedagogisch beleid.

Adviesrecht

De oudercommissie heeft adviesrecht op wijzigingen in het pedagogisch beleid/de pedagogische kwaliteit. De Wet kinderopvang schrijft voor dat de ondernemer de oudercommissie vraagt om advies uit te brengen over elk voorgenomen wijziging met betrekking tot het pedagogisch beleid. Dus zodra een ondernemer bijvoorbeeld de leeftijdsopbouw van de groepen van horizontaal naar verticaal wil veranderen, moet de ondernemer eerst advies vragen aan de oudercommissie. De oudercommissie kan bij het geven van advies eerst informatie inwinnen (bij BOinK, een pedagogische instelling etc.) en desgewenst de mening van de andere ouders peilen. Een ondernemer mag niet zomaar van een advies van de oudercommissie afwijken. Dat moet schriftelijk en gemotiveerd gebeuren. De ondernemer dient aan te tonen dat het advies van de oudercommissie zich tegen het belang van de kinderopvang verzet.

Meer informatie over de taken, rechten en plichten van de oudercommissie vindt u in de [brochure 'De oudercommissie, medezeggenschap, adviesrecht en de achterban'](#)

Ongevraagd adviseren

Een oudercommissie kan de ondernemer ook *ongevraagd* adviseren. In het geval de oudercommissie bijvoorbeeld (al dan niet op signaal van andere ouders) merkt dat pedagogisch medewerkers niet volgens het pedagogisch beleidsplan werken, kan de oudercommissie daarover een ongevraagd advies geven. Dat advies kan zijn om het beleidsplan (verder) uit te werken naar een pedagogisch werkplan. Dit pedagogisch werkplan dient daarna (of liever nog al tijdens het schrijven) onder de aandacht van alle pedagogisch medewerkers te komen. Ook invalkrachten moeten weten met welke

pedagogische visie er wordt gewerkt. Via haar adviesrecht heeft de oudercommissie dus invloed op het pedagogisch beleid en daarmee op het pedagogisch handelen en de pedagogische kwaliteit in het kindercentrum en bij de gastouder.

Inhoudelijk gesprek

Pedagogische kwaliteit in de dagelijkse praktijk is niet altijd makkelijk te zien en in te schatten voor ouders en dat maakt het adviseren erover soms ingewikkeld. Deze brochure is speciaal ontwikkeld voor oudercommissies die aan de slag willen met hun adviesrecht op de pedagogische kwaliteit van hun kinderopvang. In deze brochure wordt de oudercommissie voorzien van ideeën en praktische middelen om het inhoudelijke gesprek tussen ouders en kinderopvang (meer) op gang te brengen. Ook laten we zien dat de kinderopvang, naast thuis, de plek is waar het kind leert en zich ontwikkelt.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk staat centraal wat oudercommissies kunnen met hun adviesrecht op het pedagogisch beleid: waar kan op gelet worden? Het tweede hoofdstuk gaat in op acties die oudercommissies kunnen ondernemen om aan de slag te gaan met specifieke onderwerpen die samenhangen met pedagogische kwaliteit. Dit kan bijvoorbeeld omdat er een bepaalde beleidswijziging wordt doorgevoerd, maar het kan ook zijn dat de oudercommissie zelf een bepaald onderwerp op de agenda wil zetten. Tot slot gaat het laatste hoofdstuk in op het organiseren van een ouderavond. Hierin staan praktische tips die oudercommissies kunnen gebruiken bij het organiseren.

Meer lezen?

Voor meer informatie over de adviesrechten en het functioneren van oudercommissies: lees de brochure 'De oudercommissie: medezeggenschap, adviesrecht en de achterban' van BOinK. De brochure '[Pedagogische kwaliteit van kinderopvang](#)' van BOinK gaat uitgebreid in op (wat) pedagogische kwaliteit in de kinderopvang (is) en biedt inzicht aan ouders en oudercommissies met betrekking tot pedagogische kwaliteit.

Hoofdstuk 1: de oudercommissie en het pedagogisch beleid

Omdat het bespreken van het pedagogisch beleid regelmatig op de agenda van de oudercommissie staat, is het van belang dat de leden goed op de hoogte zijn van wat er in het beleid staat. Het is natuurlijk altijd mogelijk om de expertise van andere ouders in te zetten (bijvoorbeeld in de vorm van een adviescomité). Zit er geen ouder met een pedagogische achtergrond in de oudercommissie, maar zijn er wel andere ouders met kennis en ervaring op dit gebied dan is het aan te raden om deze ouders in te schakelen om mee te denken. Het uiteindelijke adviseren wordt door de oudercommissie opgepakt.

Waar kan de oudercommissie op letten?

*Aandachtspunten*¹ waar leden van de oudercommissie en natuurlijk ook andere ouders, op kunnen letten en waarover de oudercommissie in gesprek kan gaan, onderling en met de organisatie:

- Het GGD-rapport vertelt of een locatie voldoet aan de minimale kwaliteitseisen. Dit rapport is te vinden op de website van het [Landelijk Register Kinderopvang](#) en moet worden besproken met de oudercommissie.
- Is er een voor ouders duidelijk pedagogisch beleid? En een pedagogisch werkplan waarin het beleid vertaald is naar de locatie en dagelijkse praktijk? Marianne Riksen-Walraven (de eerste hoogleraar kinderopvang) formuleerde vier basiselementen van pedagogische kwaliteit in de kinderopvang, namelijk:
  - ✓ het waarborgen van lichamelijke en emotionele veiligheid;
  - ✓ het bijdragen aan persoonlijke competentie;
  - ✓ het bijdragen aan sociale competentie;
  - ✓ het overdragen van normen en waarden.

In de Wet kinderopvang staat dat elke kinderopvangorganisatie deze doelen moet nastreven. In het pedagogisch beleidsplan worden deze doelen als volgt uitgewerkt: In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang, draagt de kinderopvangondernemer er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- op een sensitieve en responsieve (zie kader op de volgende pagina) manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;

---

¹ We willen zeker niet de volledigheid van deze aanknopingspunten suggereren, maar deze vragen en aandachtspunten kunnen u wel op weg helpen.

- kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden. Met als doel kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht. Met als doel kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden en:
- kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving. Zo leren ze met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.
- Naast het hebben van een helder pedagogisch beleids- en werkplan is het belangrijk dat dit ook in de praktijk gebracht wordt: kan elke pedagogisch medewerker duidelijk maken hoe er over verzorging en opvoeding wordt gedacht en hoe hij/zij dat in de praktijk uitvoert?
- Vragen over zaken die gerelateerd zijn aan proceskwaliteit² (de kwaliteit van de ervaringen die kinderen opdoen in hun interacties met de sociale en materiële omgeving), die gesteld kunnen worden aan de organisatie:
  - ✓ Hoe gaan pedagogisch medewerkers om met de zelfstandigheid van de kinderen? (respect voor de autonomie van kinderen)
  - ✓ Hoe gaan pedagogisch medewerkers om met een kind dat grenzen aan het ontdekken is? Op welke manier verbieden pedagogisch medewerkers bepaalde dingen aan kinderen of hoe grijpen zij in wanneer een kind iets doet wat niet mag? (structuur bieden en grenzen stellen)
  - ✓ Welke activiteiten worden er met kinderen ondernomen? Zijn deze passend bij de leeftijd van de kinderen? (stimuleren van ontwikkeling)
  - ✓ Hoe gaan pedagogisch medewerker om met een kind als het verdriet heeft (bijvoorbeeld bij het weggaan van de ouders) (sensitieve responsiviteit).

Sensitief en responsief gedrag houdt in dat signalen die het kind afgeeft worden opgemerkt en dat daar op een warme en ondersteunende manier mee omgegaan wordt.

---

² Zie voor meer informatie over proceskwaliteit de brochure [‘Pedagogische kwaliteit van kinderopvang’](#).

Tip!

Soms is er een vertaalslag nodig om vanuit situaties uit de praktijk via het adviesrecht toch invloed uit te kunnen oefenen. Een voorbeeld: een kindercentrum maakt veel gebruik van invalkrachten. Als oudercommissie heb je geen adviesrecht op het personeelsbeleid. De vele wisselingen van pedagogisch medewerkers op de groepen hebben echter voor de kinderen het effect dat zij niet in staat worden gesteld een goede hechting met de pedagogisch medewerkers aan te gaan. De continuïteit die kinderen nodig hebben om in een emotioneel veilige omgeving te verkeren, is in het geding. Een oudercommissie kan in een dergelijk geval het pedagogisch beleidsplan er eens op naslaan om te lezen hoe de organisatie de emotionele veiligheid waarborgt. Grote kans dat daar vermeld staat dat er met vaste, sensitieve pedagogisch medewerkers wordt gewerkt en dat ieder kind een eigen mentor (wettelijk verplicht) heeft. Over de juiste uitvoering van het pedagogisch beleid kan de oudercommissie dan een advies geven. Indien het niet beschreven staat, kan de oudercommissie een (ongevraagd) advies geven om dit punt in het pedagogisch beleid op te nemen/aan te passen.

Meer informatie over het (belang) van emotionele veiligheid staat in de [brochure 'Pedagogische kwaliteit van kinderopvang'](#).

Contact tussen oudercommissie en ouders

Om het adviesrecht op de pedagogische kwaliteit te kunnen uitvoeren is contact met ouders zeer van belang. Individuele ouders kunnen hun klachten en vragen over het bestaande pedagogische beleid of de uitvoering daarvan, bij de betreffende pedagogisch medewerker, leidinggevende maar ook bij de oudercommissie neerleggen. De oudercommissie is geen klachtencommissie, maar heeft wel invloed middels haar adviesrecht (zie ook de volgende paragraaf). De signalen van individuele ouders kunnen voor de oudercommissie een reden zijn om bepaalde zaken aan te kaarten bij de ondernemer. Om te weten wat er onder ouders leeft, is het mogelijk om een enquête uit te zetten onder alle ouders van een kindercentrum (zie bijlage 1 voor een aantal voorbeeldvragen).

Hoofdstuk 2: acties voor oudercommissies

Voor oudercommissies die wat dieper op het onderwerp pedagogische kwaliteit in willen gaan of voor oudercommissies die een beleidswijziging voorgelegd krijgen, hebben we in dit hoofdstuk een aantal onderwerpen op een rij gezet die als inspiratiebron kunnen dienen. Hieruit volgt steeds een mogelijke actie voor (bepaalde leden van) de oudercommissie om daarmee de kwaliteit van de opvang te beïnvloeden en/of de dialoog tussen ouders en kinderopvang te bevorderen.

Tip!

Kijk voor betrouwbare opvoedadviezen ook eens op: www.opvoeden.nl. Hier staat informatie die gemaakt is door deskundigen.

Wenperiode

Wanneer een kind start op de kinderopvang of, in het geval van dagopvang en bso, overgaat naar een andere groep moet een kind wennen. Ouders kunnen tijdens de wenperiode een grote rol spelen. Het beste voor jonge kinderen is als ouders in het begin van de wenperiode met het kind meekomen. Op deze manier kunnen ouders en kinderen samen ontdekken hoe alles werkt op de groep, leren ouders wat hun kind meemaakt en kunnen de pedagogisch medewerkers praktische vragen stellen aan de ouders en andersom. Het overgaan naar een andere groep of het starten op de bso wordt vergemakkelijkt als een kind gelijk overgaat/start met een vriendje. Een nieuwe groep betekent namelijk nieuwe pedagogisch medewerkers, andere kinderen en een nieuwe ruimte. Een vertrouwd vriendje in de nieuwe groep kan een enorme steun zijn voor een kind.

Actie oudercommissie: wat is het wenbeleid van de locatie? Zijn er verbeterpunten te bedenken? En hoe kunnen deze het beste geïmplementeerd worden?

Spel- en ontwikkelingsmateriaal

Voor de ontwikkeling van kinderen is het belangrijk dat er een veelzijdig aanbod is aan spelmaterialen dat geschikt is voor hun leeftijd en ontwikkelingsniveau. Op deze manier hebben ze genoeg keuze en is het mogelijk om voldoende af te wisselen.

Actie oudercommissie: is er voldoende afwisselend spelmaterialen in de groep? Zijn er boekjes en puzzels (op ooghoogte) voor de verschillende leeftijdsgroepen? Zijn er karretjes, loopwagens, glijbaantjes, een keukenhoek, een poppenhoek?

Oudercommissies kunnen meedenken over het spelmaterialen dat op de opvang wordt aangeboden. Door op grotere kindercentra te werken met een 'centrale speltheek' kan er

enerzijds meer duurzaam speelgoed worden aangeschaft en anderzijds kunnen kinderen met meer verschillende soorten speelgoed spelen. Dit kan ook bereikt worden door wisselen van speelgoed tussen de groepen en werken met een opendeurenbeleid³.

Contact tussen ouders en kinderopvang

Contactmomenten tussen pedagogisch medewerkers en ouders zijn erg belangrijk. Het is ook belangrijk dat ouders en pedagogisch medewerkers begrip voor elkaar hebben. Pedagogisch medewerkers moeten begrijpen dat het leven van werkende ouders stress met zich mee kan brengen. Ouders moeten zich daarentegen realiseren dat ze een stukje opvoeding uit handen geven. En dat pedagogisch medewerkers niet met één kind, maar met een groep kinderen te maken hebben. Het is van belang dat gebeurtenissen die belangrijk zijn in het leven van kinderen door ouders en pedagogisch medewerkers worden gedeeld. Het delen van opvoedingservaringen – positieve ervaringen, twijfels en zorgen – zorgt voor meer begrip en kennis en komt de kwaliteit van de opvoeding in het kindercentrum ten goede.

Inhoudelijke intake- en overgangsgesprekken

Ouders komen op diverse momenten in aanraking met het pedagogisch beleid van de opvang. Een overgangsgesprek wanneer een kind naar een andere (volgende) groep overgaat is bijvoorbeeld een duidelijk moment. Zeker voor het eerste kind is zo'n overgangsgesprek erg belangrijk, omdat alles nieuw is voor ouders. Bovendien kan tijdens zo'n overgangsgesprek worden gesproken over hoe het wennen op de nieuwe groep in zijn werk gaat. Net als tijdens een intakegesprek het geval is. Tijdens intake- en overgangsgesprekken zou naar voren kunnen komen wat concrete ideeën en wensen van ouders zijn met betrekking tot de opvoeding en verzorging van kinderen op de opvang. Ook kan worden uitgelegd waar de organisatie voor staat als het gaat om verzorging en opvoeding van kinderen.

Het zou goed zijn als een bepaalde periode na een intake- of overgangsgesprek een terugkoppelmoment plaatsvindt over hoe het gaat (bijvoorbeeld na drie maanden).

Actie oudercommissie: informeer bij de locatiemanager wat gebruikelijk is op het kindercentrum. Worden intake- en overgangsgesprekken gebruikt om het met de ouder te hebben over opvoedingsgewoonten en andere wensen en ideeën van ouders? Wordt er ook aan ouders uitgelegd wat de pedagogische visie is van de kinderopvang en hoe dat in de praktijk wordt vormgegeven? Zoek eventueel samen naar verbeterpunten.

Overdracht en (pedagogische) gesprekken

Er kan soms sprake zijn van conflicterende verwachtingen en ideeën voor wat betreft de overdracht aan de randen van de dag. Pedagogisch medewerkers kunnen het gevoel hebben dat ouders geen behoefte hebben aan een overdracht, omdat ze

---

³Lees ook onze brochure '[Opendeurenbeleid](#)'.

eigenlijk nooit vragen stellen. Ouders daarentegen durven niet goed dingen te vragen/vertellen over hun kind aan het begin en einde van de dag, omdat dit vaak hectische momenten zijn voor de pedagogisch medewerkers. Bedenk dat pedagogisch medewerkers het juist fijn vinden als ouders belangstelling hebben voor wat er gedurende de dag heeft afgespeeld. Ouders willen graag meer informatie die iets zegt over (de ontwikkeling van) het kind. Het zou dus goed zijn als pedagogisch medewerkers gedurende de opvangdag kenmerken van het kind noteren om tijdens een overdracht te kunnen bespreken. Het stellen van open vragen kan er verder voor zorgen dat een gesprek op gang komt.

Wanneer er sprake is van tijdgebrek voor een uitgebreide overdracht en/of er bestaat behoefte om meer dan alleen de dagelijkse gang van zaken te bespreken kunnen ook gesprekken worden gepland, denk aan 10-minutengesprekken op regelmatige basis.

Ook helpen updates gedurende de dag in ouderportalen hierin. Doordat bepaalde activiteiten gedurende de dag al gecommuniceerd zijn met ouders kan de overdracht aan het eind van de dag inhoudelijker worden en meer over de ontwikkeling van kinderen gaan.

Zorg dat er goede afspraken worden gemaakt over dergelijke gesprekken zodat misverstanden worden voorkomen. Een afspraak kan bijvoorbeeld zijn dat het initiatief over de inhoud van het gesprek aan de pedagogisch medewerker wordt overgelaten, tenzij de ouder iets specifiek wil bespreken.

Ouders kunnen ook op andere manieren informatie over hun kind op de opvang krijgen. Zoals via een whiteboard⁴ waarop iedere dag leuke en nuttige informatie wordt vermeld door de pedagogisch medewerkers. Dit kan ook door op regelmatige basis een schriftje mee te nemen waarin de pedagogisch medewerker specifieke informatie over het kind schrijft. Dit zou goed kunnen naar aanleiding van een bepaald onderwerp. Bijvoorbeeld: de ene keer schrijft de pedagogisch medewerker over de cognitieve ontwikkeling van het kind en de andere keer over de sociale vaardigheden.

Actie oudercommissie: zorgt bovenstaande voor ideeën? Bespreek ze met jullie gesprekspartner van de organisatie. Nog enkele tips om de contactmomenten tussen ouders en pedagogisch medewerkers meer inhoud te geven en vaker te laten plaatsvinden:

- *organiseer gezamenlijk een koffieochtend op regelmatige basis.*
- *bespreek of het mogelijk is om een jaarlijks observatieverslag met betrekking tot de ontwikkeling van een kind in te voeren. Zo'n verslag (kort, à 1 A4) zou bijvoorbeeld besproken kunnen worden tijdens een 10-minutengesprek.*

Ouderbetrokkenheid

Ouders hebben doorgaans weinig inzicht in wat kinderen doen en leren in de kinderopvang. Ook de rol van pedagogisch medewerkers in het ontwikkelingsproces

---

⁴NB. Op een whiteboard kan uiteraard geen privacygevoelige informatie worden vermeld.

van kinderen is niet altijd goed zichtbaar. Het zou dus leuk zijn als ze de mogelijkheid krijgen om een dag ‘mee te draaien’. Op deze manier wordt de betrokkenheid van ouders vergroot en leren ouders hoe de dagelijkse praktijk op de opvang van hun kind(eren) eruit ziet. Omdat het meedraaien van alle ouders veel impact zou hebben op de groep is het ook mogelijk om een dag op de opvang te laten filmen door één of enkele ouders (dit levert mooi materiaal op om ouders mee naar een ouderavond te trekken) en dat zij op een ouderavond hun ervaringen en inzichten over deze dag delen met de andere ouders. Voor het filmen is uiteraard wel toestemming van ouders noodzakelijk. Tevens is het zaak dat er gefilmd met apparatuur van de kinderopvangorganisatie en dat het beheer van de beelden ook bij de kinderopvangorganisatie blijft.

Actie oudercommissie: overleg met de locatiemanager over de mogelijkheden van het meedraaien van enkele ouders op de groep.

Verder kunnen ouderavonden over pedagogische thema's (uit het pedagogisch beleid) worden georganiseerd. Hier kunnen de betrokken pedagogisch medewerkers en ouders met elkaar aan de hand van een pedagogisch thema in gesprek gaan over hoe met opvoedkundige zaken op de locatie wordt omgegaan. Op deze manier kan het pedagogisch beleid meer gaan leven onder ouders. Het is leuk als de kinderen op de opvang van tevoren worden gefilmd (met in achtneming van hiervoor genoemde voorwaarden) zodat er tijdens de avond ook voor het thema relevant beeldmateriaal kan worden getoond. Belangrijk is dat een ouderavond ruim op tijd aangekondigd wordt en dat de inhoud van de avond duidelijk wordt gecommuniceerd.

Actie oudercommissie: organiseer samen met de kinderopvangorganisatie een ouderavond over ‘Samen opvoeden; ouders en pedagogisch medewerkers’, zie de handleiding hiervoor in hoofdstuk 3.

Informatievoorziening

Informatie over het pedagogisch beleid kan op verschillende manieren worden verspreid, onder andere via de website. Vaak wordt algemene informatie al op de website geplaatst, denk aan de pedagogische visie. Meer specifieke en actuele informatie zorgt ervoor dat het onderwerp meer gaat leven onder ouders. Het organiseren van een dansles is bijvoorbeeld niet alleen heel leuk, maar ook vanuit pedagogisch perspectief belangrijk voor kinderen, dit kan immers een bijdrage leveren aan de ontwikkeling.

Actie oudercommissie: ga alle informatiestromen vanuit de kinderopvangorganisatie naar de ouders na en zoek specifiek naar informatie over pedagogische uitgangspunten. Zo kom je vanzelf op ideeën voor eventuele verbeteringen. Denk aan een pedagogische rubriek in de nieuwsbrief.

Thuis in de groep

Om 'thuis' een plekje in de groep te geven, kunnen pedagogisch medewerkers aan de ouders vragen om een collage te maken van foto's van de ouders, broers of zusjes, van huisdieren en dingen die voor het kind belangrijk zijn. Zo leren de pedagogisch medewerkers iets van de thuissituatie en kunnen ze met de kinderen praten over thuis als ze naar de foto's kijken. Andersom kan een foto van de groep op de opvang thuis een voor het kind zichtbare plek krijgen. Op deze manier ontstaat er een verbinding tussen de thuiswereld en de kinderopvang.

Actie oudercommissie: bespreek het onderwerp 'thuis in de groep' met de organisatie en opper het idee om hier een project van te maken op de groepen van de kinderen.

Pedagogische werkgroepen

Pedagogisch medewerkers en ook ouders kunnen meedenken en meewerken aan het ontwikkelen van het pedagogisch werkplan van de opvang. De uitwisseling van ervaringen, ideeën en denkbeelden kan heel waardevol zijn. Door betrokkenheid bij het pedagogisch beleid te creëren kan er een eenduidige pedagogische visie worden uitgedragen.

Actie oudercommissie: vorm een pedagogische werkgroep die zich specifiek richt op het adviseren over pedagogische aangelegenheden. Hieraan kunnen medewerkers van de organisatie en leden van de oudercommissie deelnemen, maar bijvoorbeeld ook ouders met een pedagogische achtergrond.

Interactievaardigheden

Uit onderzoek van het [Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek \(NCKO\)](#) en de [Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang](#) blijkt dat het belangrijk is dat de pedagogisch medewerkers individuele aandacht aan de kinderen geven en warm en betrokken zijn. Veel hangt af van hun interactievaardigheden. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als: biedt een pedagogisch medewerker troost als een kind verdriet heeft, zakt hij/zij door zijn/haar knieën om een kind op ooghoogte te verwelkomen, et cetera. Het is lastig voor ouders maar ook voor de meeste oudercommissieleden om dergelijke interactievaardigheden te beoordelen, laat staan om een eventueel gebrek met de pedagogisch medewerker te bespreken. Er zijn echter wel externe middelen waarmee de interactievaardigheden zijn te observeren, te meten en te trainen: via Video Interactie Begeleiding of via de NCKO-Kwaliteitsmonitor.

Actie oudercommissie: de oudercommissie kan bij het management nagaan of en hoe het onderwerp interactievaardigheden op de kaart staat bij de kinderopvangorganisatie en onderdeel is van het scholingsplan.

Stabiele groepen

Het Pedagogenplatform heeft in 2009 het statement naar voren gebracht dat kinderopvangorganisaties enkel nog vaste dagencombinaties aan ouders zouden moeten aanbieden. Hierdoor ontstaan de echte stabiele groepen. Een stabiele groep is een groep waarin dezelfde kinderen en medewerkers elkaar altijd tegen komen. Ze kunnen voorspellen wie ze zullen tegenkomen en kunnen zich daarop verheugen⁵. Vaste dagencombinaties zijn natuurlijk niet bevorderlijk voor de flexibiliteit van de ouders als werknemers. Maar ook ouders moeten bewust worden van het belang van een stabiele groep voor het welbevinden van kinderen. Ook voor het maken van vriendjes is het natuurlijk erg fijn als kinderen in een groep zitten met veel dezelfde kinderen. Ouders staan er vaak niet bij stil dat hun werkdagen wellicht zijn aan te passen op de dagen dat dezelfde pedagogisch medewerkers op de groep werken en/of dezelfde kinderen aanwezig zijn. Ook de organisatie kan vaak meer aandacht besteden aan het onderwerp 'stabiele groepen' vanuit het belang van de kinderen.

Actie oudercommissie: de oudercommissie kan de locatiemanager adviseren om de [Stabiliteitsmonitor van het NJi](#) te gebruiken om zo de stabiliteit op de groepen te onderzoeken. De resultaten en informatie over stabiele groepen kunnen worden verspreid onder ouders. In samenwerking met de locatiemanager zou de oudercommissie daarna de wensen van ouders naar stabielere groepen kunnen inventariseren.

Meer lezen over pedagogische kwaliteit in de kinderopvang? Naast de brochures van BOinK vindt u hier informatie:

- [Pedagogisch Kaders 0-4, 4-13, Samen verschillend, gastouderopvang en lerende organisatie en het Pedagogisch Curriculum](#)
- [Opvoeden op het kinderdagverblijf en ieder kind een eigen verhaal](#)
- [BSO doe je zo!](#)
- De NCKO-Kwaliteitsmonitor en De Kwaliteitsmonitor BSO

---

⁵ Zie voor meer informatie over (het belang van) stabiele groepen de [brochure 'Pedagogische kwaliteit van kinderopvang'](#)

Hoofdstuk 3: handleiding en tips voor het organiseren van een ouderavond

Oudercommissies die het onderwerp pedagogische kwaliteit meer willen laten leven onder ouders en/of informatie willen ophalen bij ouders kunnen een ouderavond organiseren. Meestal wordt een thematische ouderavond door de organisatie (locatiemanager en/of pedagogisch medewerkers) georganiseerd. De oudercommissie helpt dan mee of neemt een deel van de avond voor haar rekening. Deze handleiding is gemaakt voor oudercommissies die zelf het initiatief willen nemen om een ouderavond te organiseren. De voordelen van een ouderavond zelf organiseren:

- Direct betrokkenen kennen de ouders en de situatie het best
- De oudercommissie kan zich goed profileren
- De oudercommissie kan door een grote rol op een dergelijke avond te vervullen de afstand tussen ouders en kinderopvang verkleinen.

Tips

- Organiseer de avond samen met het management en de pedagogisch medewerkers van de locatie.
- Spreek de rol van het management/directie/pedagogisch medewerkers en de rol van de oudercommissie tijdens de avond van tevoren af (bijvoorbeeld: is discussieleider ook deelnemer aan de discussie?)
- Laat een van de oudercommissieleden de gespreksleider zijn (samen met locatiehoofd/pedagogisch medewerker)
- Zorg voor een goede planning en actiepuntenlijst. Denk hierbij aan:
  - ✓ Datum prikken – zo vroeg mogelijk
  - ✓ Datum communiceren – zo vroeg mogelijk
  - ✓ Doel en onderwerp vaststellen
  - ✓ Uitnodiging versturen
  - ✓ Reminder aanmelden
  - ✓ Praktische zaken regelen

Spreek ook duidelijk af wie wat doet en wie waarvoor verantwoordelijk is.

Thema

Het thema dat BOinK voor een ouderavond heeft uitgewerkt is: ‘Samen opvoeden; ouders en pedagogisch medewerkers’. Natuurlijk kan de oudercommissie deze handleiding ook gebruiken als leidraad voor het organiseren van een ouderavond over een ander onderwerp. Enkele ideeën:

- Voedingsbeleid;
- (Een deel van) het pedagogisch beleid;
- Ontwikkelingsfasen bij kinderen;

- EHBO bij kinderen;
- Gezondheid: ziektebeleid van het kindercentrum;
- Een thema kan ook voortkomen uit specifieke, opvoedkundige zaken die op de opvang spelen.
- Het thema 'Samen opvoeden; ouders en pedagogisch medewerkers' is een thema dat voor ouders altijd leeft want ouders willen vaak meer weten over wat hun kind meemaakt op de dagen dat hun kind op de opvang is.

Doel van de avond

Doelen kunnen zijn:

- Ouders informeren;
- Ervaringen uitwisselen, (opvoed)dialog meer op gang brengen/overeenkomsten en verschillen met elkaar bespreken;
- Besef voor ouders en pedagogisch medewerkers: wij voeden samen het kind op. Dit zorgt voor betere kwaliteit;
- Contact tussen opvang en ouders;
- Contact tussen ouders onderling.

Vorbereiding

Keuze van het onderwerp. In dit geval: 'Samen opvoeden; ouders en pedagogisch medewerkers'.

- Wie willen we uitnodigen voor de avond; de ouders van het gehele kindercentrum of enkel de ouders behorende bij één groep? Worden de pedagogisch medewerkers ook uitgenodigd? In het geval er gekozen wordt voor het thema 'Samen opvoeden; ouders en pedagogisch medewerkers' is het aan te raden om naast de locatiemanager een kleine groep ouders uit te nodigen (het liefst van één groep) en de bijbehorende pedagogisch medewerkers. Dit onderwerp komt namelijk pas goed uit de verf als de diepte in kan worden gegaan en als zowel de ouders als de pedagogisch medewerkers (mede-opvoeders) aanwezig zijn.
- De doelstelling van de avond vaststellen (zie vorige paragraaf)
- Wat is het budget voor de avond?
- Acties inventariseren en taakverdeling; wie doet wat en wanneer?
- Praktisch: uitnodiging maken en versturen (zie volgende alinea), ruimte voorbereiden (tafels, stoelen, beamer/tv/dvd-speler), evaluatieformulier ontwikkelen, drankjes/hapjes regelen etc.
- Programma maken
- Eventueel: sprekers uitnodigen
- Op de avond zelf: presenteren van een PowerPoint, discussie leiden, opdrachten voorbereiden etc. Spreek ook af welke rol voor de locatiemanager en de pedagogisch medewerkers is vastgelegd. Een lid van de oudercommissie kan de

avond voorzitten zodat duidelijk is dat de oudercommissie een grote rol heeft in het organiseren van de avond.

Uitnodigen

Hieronder staan een aantal tips voor het uitnodigen van ouders om zoveel mogelijk animo te genereren. Zie daarnaast ook de voorbeelduitnodiging in bijlage 2.

Tips

- Om ouders te trekken naar een ouderavond is het belangrijk om het thema en de doelstelling op een zo concreet mogelijke manier te communiceren. Verwerk een aantal aansprekende vragen voor ouders die op de avond besproken gaan worden.
- In het geval er filmpjes van kinderen worden gemaakt die tijdens de avond getoond worden, vermeld dit dan op de uitnodiging; filmpjes van de eigen kinderen zijn de beste trekker! Het is uiteraard wel van belang dat hierover afstemming bestaat met de organisatie want er moet toestemming van ouders zijn voor het filmen van kinderen. BOinK heeft over het onderwerp foto- en videomateriaal ook een [factsheet](#) beschikbaar.
- Vermeld in de uitnodiging een eindtijd.
- Aantrekkelijk vormgeven en plaats niet teveel tekst.
- Natuurlijk is het niet mogelijk om een 100% opkomst te bereiken (datum kan niet schikken bijvoorbeeld). Persoonlijk ouders benaderen door pedagogisch medewerkers en de oudercommissie kan er echter wel voor zorgen dat een grote groep ouders wordt bereikt en geïnteresseerd raakt.
- Begin tijdig met werven en herhaal de boodschap op verschillende manieren, bijvoorbeeld per mail en remindermails, via het mededelingenbord, briefjes in de bakjes en eventueel via het ouderportaal.
- Maak het ouders zo makkelijk mogelijk om zich aan te melden: per mail, via een intekenlijst op de toegangsdeur van het kindercentrum én per sms/WhatsApp-bericht.

Invulling programma

Duur programma: ongeveer 2 uur, bijvoorbeeld van 19:45 tot 22:00 uur. Van 19.45 tot 20.00 uur is dan de mogelijkheid om in te lopen en om 20.00 uur start het programma. Tussendoor wordt er een kwartier pauze gepland. Zie ook het voorbeeldprogramma in bijlage 3.

De onderdelen van een programma kunnen zijn:

- Introductie/opwarmer
- Inhoudelijk deel: presentatie/filmpjes/opdracht(en) en discussie
- Nabespreking
- Evaluatie en verslaglegging

Hierna volgen verschillende mogelijkheden om de bovenstaande onderdelen in te vullen.

Introductie

Optie 1

Startvraag (laagdrempelig, weinig voorbereiding)

Doel: ouders alvast na laten denken welk beeld zij hebben van opvoeding in de kinderopvang.

Voorbeelden:

- Vraag aan alle ouders zich voor te stellen (en daarbij de naam van hun kind) en de volgende vragen te beantwoorden: waarom gaat jouw kind naar de kinderopvang? Wat hoop je dat je kind er leert? Waaraan merk je dat er in de kinderopvang ook wordt opgevoed?
Vraag voor de pedagogisch medewerkers: wat wil je kinderen leren en meegeven in de periode dat ze in je groep zitten?
- Vraag alle ouders een persoonlijk voorbeeld te noemen waarin ouders iets hebben geleerd over hun eigen kind of opvoeding dankzij de kinderopvang/pedagogisch medewerker.
Vraag aan de pedagogisch medewerkers: geef een voorbeeld waaruit blijkt dat de achtergrondinformatie die een ouder over een kind gaf, bijdroeg aan het beter inspelen op het gedrag van een kind gedurende die dag.

Optie 2

Startvraag (uitgebreider en meer voorbereiding). Een leuke opwarmer (ouders vinden het leuk om te weten welke ouders bij een kind horen).

Doel: bevorderen van contact tussen ouders.

Voorbeeld:

Zorg voor (uitgeprinte) foto's van alle kinderen in de groep en hou één voor één de foto's omhoog. Laat de ouders raden bij welke ouder het kind hoort. De ouder bij wie het kind hoort kan vervolgens vertellen hoe het kind heet, hoe oud het is, hoe hij/zij zelf heet, etc. Eventueel kan de ouder een belangrijke karaktertrek van het kind noemen.

Inhoudelijk deel

Het inhoudelijk deel bestaat uit: presentatie/filmpjes, opdracht(en) en discussie.

Optie 1

(Deze optie heeft de grootste voorkeur aangezien het veel ouders naar de ouderavond zal trekken en er een duidelijk beeld ontstaat van waar het deze avond over gaat)

Het tonen van een film (maximaal 20 minuten) die op het eigen kindercentrum is gemaakt. Verschillende onderwerpen die met opvoeding te maken hebben kunnen worden gefilmd. Bijvoorbeeld omgaan met: zelfstandigheid van kinderen, belonen/straffen door pedagogisch medewerkers, conflicten tussen kinderen en verschillen tussen jongens en meisjes. Ook kan (een deel) van het pedagogisch werkplan van het kindercentrum als uitgangspunt worden genomen of één of meerdere pedagogische uitgangspunten van Marianne Riksen-Walraven (zie hoofdstuk 1). Door steeds een specifiek onderwerp te kiezen kan de ouderavond ook worden herhaald.

De film kan (in delen, door tussendoor de film steeds op pauze te zetten) een verhaal van pedagogisch medewerkers ondersteunen over hoe zij met de kinderen omgaan. Ze kunnen vertellen waarom zij dit op die manier doen en volgens welke uitgangspunten dit is (pedagogisch beleid). Aan ouders kan worden gevraagd hoe zij hier tegenaan kijken en of er een verschil is met thuis. In bijlage 4 staan ook nog een aantal gespreksonderwerpen waar aandacht aan kan worden besteed.

Na een film kan eventueel nog gekozen worden voor één van de opties in 3 t/m 5 (zie hierna).

Tips

Vergeet niet, in het geval er gebruik wordt gemaakt van filmpjes, om ouders om toestemming te vragen voor het filmen. Maak daarbij duidelijk dat de filmpjes niet voor andere doeleinden zullen worden gebruikt, veilig worden opgeslagen en niet langer worden bewaard dan noodzakelijk.

Voor het maken van een film op het kindercentrum is de oudercommissie afhankelijk van de medewerking van de locatiemanager en de pedagogisch medewerker(s). Gebruik voor het filmen in ieder geval apparatuur van de kinderopvang. Een oudercommissielid kan voorstellen mee te helpen met filmen, er kan ook aan pedagogisch medewerkers worden gevraagd om deze taak op te pakken. Zij zijn natuurlijk de professionals en zijn meerdere hele dagen op het kindercentrum waardoor zij de mogelijkheid hebben meerdere situaties te filmen waarmee ze een verhaal willen vertellen.

Let er op dat alle kinderen op de film te zien zijn; het is niet leuk als ouders wel naar de ouderavond komen maar hun kind niet op film zien.

Optie 2

Een (PowerPoint)presentatie van ongeveer 20 minuten. Er is een [voorbeeldpresentatie](#) over de pedagogische uitgangspunten van een kinderdagverblijf beschikbaar op onze site. Deze kan in zijn geheel worden gebruikt, maar ook als inspiratiebron dienen. Na de presentatie kan worden gekozen voor optie 4 of 5 (optie 4 is opgenomen in de voorbeeldpresentatie).

Tips

Laat de presentatie of film niet los staan van de opdracht/discussie. Het thema van de film moet naadloos overlopen. Natuurlijk is het wel mogelijk dat beide onderdelen door een andere persoon worden geleid.

Werk met subgroepjes (voor de opties 4 en 5). Ouders en pedagogisch medewerkers gaan, gemengd of juist niet gemengd, in groepjes uiteen en bespreken samen de stellingen/dilemma's. In een centrale discussie, geleid door bijvoorbeeld de locatiemanager, komen standpunten naar voren en komt hopelijk een discussie op gang.

Houd gedurende de hele avond rekening met verschillen tussen opvoedingsideeën. Er bestaat geen algemene richtlijn voor wat per definitie een goede opvoeding is.

Optie 3

De locatiemanager of een pedagogisch medewerker licht een onderdeel uit het pedagogisch beleidsplan toe in eigen woorden en met praktijkvoorbeelden. Eventueel in combinatie met optie 5.

Optie 4

Discussie over allerlei pedagogische onderwerpen, zie de stellingen in de [voorbeeld PowerPoint-presentatie](#). Deze stellingen kunnen centraal worden besproken (in het geval van een kleine groep, tot ongeveer 15 deelnemers) of in subgroepjes (zie *tips*).

Optie 5

Indien de wens bestaat om het thema 'samen opvoeden' meer handen en voeten te geven is er ook een mogelijkheid om een aantal pedagogische vraagstukken te bespreken. Laat pedagogisch medewerkers en ouders met elkaar in discussie gaan. Denk aan vragen als: "Wat doe je als een kind andere kinderen bijt?", "Moet een peuter aan tafel blijven zitten totdat iedereen klaar is met eten?" Een goede tip is om dit aan de hand van het discussiespel 'Keuzes en Dilemma's in het kinderdagverblijf' te doen. Dit spel is digitaal beschikbaar op de website van [Movisie](#).

Nabespreking

De locatiemanager kan indien mogelijk enkele conclusies opnoemen. Ook kan er informatie op papier worden uitgedeeld. Indien er afspraken of nieuwe inzichten zijn

voor verbetering van beleid of andere invullingen, maak dan concrete afspraken over wat hiermee gedaan wordt. Hoe zorgen we er samen voor dat er ook daadwerkelijk iets gebeurt met deze nieuwe inzichten? Vraag aan aanwezigen: ‘Op welke manier kan jij bijdragen aan de implementatie van de gevonden verbeteringen?’ Spreek ook af op welke termijn de acties worden genomen. De locatiemanager kan er zorg voor dragen dat verbeterpunten worden meegenomen om zo het beleid rond communicatie met ouders te verbeteren.

Tip

Zorg voor informatie op papier om mee naar huis te nemen.

Evaluatie en verslaglegging

Evaluatie

Vraag naar ieders ervaring van deze avond: hoe heeft men avond ervaren *wat was er goed/wat kon beter?* Zorg daarnaast of in plaats hiervan voor een kort evaluatieformulier (zie voorbeeld in bijlage 5).

Verslaglegging

Het kan nuttig zijn om een verslag te maken van de ouderavond. Ontwikkelde documenten kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt voor volgende avonden. Ook toekomstige oudercommissieleden kunnen dan gebruik maken van de kennis die tijdens het organiseren van een ouderavond is opgedaan. Bovendien is het ook leuk om aan aanwezige ouders een verslag te sturen. Dit kan iets minder uitgebreid dan het verslag voor de oudercommissie. Praktische zaken zoals de informatie over taakverdeling hoeft hier bijvoorbeeld niet in te komen. In een verslag kunnen de volgende zaken worden beschreven:

- Doel van de avond
- Voorbereiding: welke zaken zijn er geregeld en wie deed wat?
- Planning: wanneer zijn de voorbereidingen begonnen en wanneer de uitnodigingen verstuurd, etc.? Was dit op tijd/te vroeg/te laat?
- Informatie: welke informatie is verstrekt tijdens en na afloop van de avond?
- Uitvoering: sfeer onder ouders, planning aangehouden etc.
- Nabespreking: gemaakte afspraken etc.
- Samenvatting van schriftelijke evaluatieformulieren.

Extra voor BOinK leden

Voor BOinK leden zijn op het ledennet de volgende hulpmiddelen beschikbaar:

- Voorbeeldvragen voor enquête onder ouders over:
  - ✓ (Pedagogisch) beleid van de opvang
  - ✓ Contact en communicatie
  - ✓ (Spel)activiteiten
  - ✓ Inrichting van de ruimtes
  - ✓ Algemeen
  - ✓ Vragen over de oudercommissie
  - ✓ Vragen over de ouderavonden

- Voorbeelduitnodiging ouderavond

- Programmavoorbeeld voor een ouderavond

- Suggesties voor gespreksonderwerpen voor ouders

- Evaluatieformulier ouderavond

Ga naar www.boink.info/login om in te loggen op het ledennet.

Bronnen

- Singer, E. (2011).
Opvoeding op het kinderdagverblijf; Wat ouders moeten weten. Amsterdam: Elsevier Gezondheidszorg
- NCKO Kwaliteitspeilingen, via www.kinderopvangonderzoek.nl
- NJi Stabiliteitsmonitor, via www.nji.nl
- Kwok, S. en Schreuder, L. (2010).
Fijn je weer te zien; stabiele groepen in de kinderopvang. Amsterdam: SWP